

Vergaderjaar 2025–2026

36 915 J

Wijziging van de begrotingsstaat van het
Deltafonds voor het jaar 2026 (wijziging
samenhangende met de Voorjaarsnota)

Nr. 2

MEMORIE VAN TOELICHTING

Inhoudsopgave	blz.
A. ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING BIJ HET WETSVOORSTEL	2
B. BEGROTINGSTOELICHTING	3
1 Leeswijzer	3
2 Beleid	6
2.1 Overzicht belangrijke uitgaven- en ontvangsten- mutaties	6
3 Uitvoeringsartikelen	8
3.1 Artikel 1 Investeren in waterveiligheid	8
3.2 Artikel 2 Investeren in zoetwatervoorzieningen	13
3.3 Artikel 3 Exploitatie, onderhoud en vernieuwing	17
3.4 Artikel 4 Experimenteren cf. art. III Deltawet	21
3.5 Artikel 5 Netwerkgebonden kosten en overige uitgaven	24
3.6 Artikel 7 Investeren in waterkwaliteit	29
4 Bijlagen	32
4.1 Bijlage 1: Verdiepingsbijlage	32
4.2 Bijlage 2: Projectoverzichten	39

A. ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING BIJ HET WETSVOORSTEL

Wetsartikelen 1 tot en met 3

De begrotingsstaten die onderdeel zijn van de Rijksbegroting, worden op grond van artikel 2.3, eerste lid, van de Comptabiliteitswet 2016 elk afzonderlijk bij wet vastgesteld en derhalve ook gewijzigd. Het onderhavige wetsvoorstel strekt ertoe om voor het jaar 2026 wijzigingen aan te brengen in:

1. de begrotingsstaat voor het Deltafonds (J).

De in de begrotingsstaten opgenomen begrotingsartikelen worden in onderdeel B van deze memorie van toelichting toegelicht (de zgn. begrotingstoelichting).

De Minister van Infrastructuur en Waterstaat,
V.P.G. Karremans

B. BEGROTINGSTOELICHTING

1 Leeswijzer

Algemeen

Naar aanleiding van de motie van de leden Van Helvert en Van Veldhoven (Kamerstukken II 2015–2016 34 475 XII, nr. 12) worden bij alle begrotingsartikelen op het Mobiliteitsfonds en Deltafonds groter dan € 1 miljard de begrotingsmutaties boven de € 5 miljoen toegelicht. Dit heeft als praktische uitwerking dat bij de artikelen tussen de € 200 miljoen en € 1 miljard de ondergrens voor technische mutaties ook neerwaarts is bijgesteld. Voor beleidsmatige mutaties was er bij de artikelen van deze omvang reeds sprake van een ondergrens van € 5 miljoen. De norm voor het toelichten van de begrotingsmutaties op het niveau van artikelonderdeel is als volgt:

Tabel 1 Ondergrenzen

Omvang begrotingsartikel (stand ontwerpbegroting) in € miljoen	Beleidsmatige mutaties (ondergrens in € miljoen)	Technische mutaties (ondergrens in € miljoen)
< 50	1	2
=> 50 en < 200	2	4
=> 200 < 1000	5	5
=> 1.000	5	5

Opbouw

Dit wetsvoorstel kent een opbouw waarbij afhankelijk van de informatie vraag- en behoefte verder kan worden ingezoomd. Deze verdiepingsslag is als volgt opgebouwd.

- Allereerst is de begrotings(wet)staat voor het Deltafonds voor het jaar 2026 opgenomen. Deze dient ter autorisatie van de mutaties die op artikelniveau in de verplichtingen-, uitgaven- en ontvangstenramingen worden voorgesteld.
- Daarna is eerst op hoofdlijnen (paragraaf 2.1) inzicht verstrekt in de belangrijkste budgettaire voorstellen die leiden tot wijziging van de begroting. Hiermee kan snel een indruk worden verkregen van de inhoud van dit wetsvoorstel.
- Via de artikelsgewijze toelichting (paragraaf 3) worden alle relevante mutaties op het niveau van het artikelonderdeel zichtbaar gemaakt, en waar zinvol en relevant, ook toegelicht. Dit rekening houdend met de norm zoals hierboven is aangegeven.
- Tenslotte zijn in de projectenoverzichten (paragraaf 4.2) van dit wetsvoorstel de MIRT projecttabellen met de realisatieprojecten alsmede de verkenningen en planuitwerking programma's opgenomen waarin de begrotingsmutaties op projectniveau zichtbaar zijn gemaakt. Deze (meerjarige) MIRT-tabellen zijn in ieder geval voorzien van toelichtingen indien sprake is:
 - Van een wijziging (anders dan door de verwerking van prijsbijstelling) in het taakstellend projectbudget groter dan 10% of meer dan € 10 miljoen;
 - Van een wijziging groter dan 1 jaar in de oplevering van het project.

Verdiepingsbijlage (paragraaf 4.1)

In de Ontwerpbegroting 2026 is aangegeven dat op het Deltafonds de verdiepingsbijlage voor het laatst werd gepresenteerd (conform de Rijksbegrotingsvoorschriften). Tijdens het Wetgevingsoverleg Begrotings-

onderzoek (WGO) over de lenW begrotingen 2026 heeft de vorige Minister toegezegd om dit voorjaar 2026 met de Minister van Financiën in overleg te treden over de terugkeer van de verdiepingsbijlage. Conform de Toezegging bij Begrotingsonderzoek Infrastructuur en Waterstaat I Tweede Kamer der Staten-Generaal is met het Ministerie van Financiën afgesproken om de verdiepingsbijlage op artikelniveau te presenteren voor de fondsen. Als onderdeel van de artikelsgewijze toelichting is in de verdiepingsbijlage (paragraaf 4.1) door middel van een meerjarige mutatietafel op artikelniveau de aansluiting gemaakt tussen de vorige stand van de begroting en de nu voorgestelde stand. Dit geldt voor de volledige looptijd van het fonds.

Realistisch ramen en overprogrammering

In de Voorjaarsnota 2025 is, in het kader van een pilot, de overprogrammering verhoogd om te bezien of dit leidt tot betere uitputtingscijfers en daarmee tot een realistischer begroting. Bij deze pilot is geen sprake geweest van het verschuiven van programmering.

In 2025 was sprake van een nadelig saldo op het Deltafonds (DF), doordat de realisatie hoger was dan het beschikbare kasbudget. (Uw Kamer is hierover onder meer bij de 2e suppletoire begroting 2025 geïnformeerd). Conform de Comptabiliteitswet wordt een tekort in jaar t ten laste gebracht van het kasbudget in jaar $t+1$, waardoor kasbudget uit 2026 ($t+1$) nodig is om de overschrijding in 2025 (t) te dekken. Door het inhouden van de prijsbijstelling, eerdere kasschuiven naar latere jaren (o.a. bij Voorjaarsnota 2025), tegenvallers in de uitvoering en door het nadelige saldo (overschrijding) van over 2025 te financieren, stonden de kasbudgetten niet meer in de juiste verhouding tot de programmering.

Om nieuwe overuitputting te voorkomen en de begroting in een realistischer en stabiel ritme te plaatsen wordt daarom circa € 225 miljoen naar 2026 geschoven. Hiermee sluiten budget en programmering beter op elkaar aan en wordt de overprogrammering afgebouwd tot een beheersbaar niveau. Het benodigde kasbudget voor 2026 wordt gedekt door middelen uit 2027. Er wordt niet geput uit de periode 2032 en verder, zodat het kaskader langjarig stabiel blijft. Dit is in lijn met het coalitieakkoord en biedt langjarige stabiliteit voor de uitvoeringsorganisatie van lenW: Rijkswaterstaat.

Bij Ontwerpbegroting 2027 en Voorjaarsnota 2027 worden de beschikbare budgetten voor 2028 en verder in de juiste verhouding tot de programmering gezet op basis van onder andere de laatste informatie van de uitvoeringsorganisaties.

Overzicht geschatte Budgetflexibiliteit

Gezien het specifieke karakter en samenhang van de begrote uitgaven op het Mobiliteitsfonds wordt de budgetflexibiliteit op de volgende manier berekend. Als juridisch verplichte uitgaven worden beschouwd: realisatieprojecten en programma's, DBFM-contracten, apparaatsuitgaven en Exploitatie, Onderhoud en Vernieuwing (Instandhouding). De projecten en programma's die in de planuitwerkings- en verkenningsfase zitten, worden gezien als bestuurlijk gebonden. (Risico)reserveringen zijn beleidsmatig gereserveerd. De generieke investeringsruimte wordt aangemerkt als vrij te besteden/niet juridisch verplicht.

Coalitieakkoord Jetten-I

Op 30 januari 2026 is het coalitieakkoord Jetten I gepresenteerd. In deze voorliggende suppletoire begroting zijn de budgettaire gevolgen van dit akkoord verwerkt. In paragraaf 2.1 Overzicht belangrijke uitgaven- en ontvangstenmutaties is een nadere toelichting hierover opgenomen. Dit betreft met name de verwerking van de taakstellingen uit het coalitieakkoord. Het volledige budgettaire beeld voor het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat voor wat betreft de verwerking van de taakstellingen is een overzicht opgenomen op de beleidsbegroting HXII.

2 Beleid

2.1 Overzicht belangrijke uitgaven- en ontvangstenmutaties

Tabel 2 Belangrijkste suppletoire uitgavenmutaties 2026 (eerste suppletoire begroting) (bedragen x € 1.000)

	Art.	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032 t/m 2039
Vastgestelde begroting 2026		1.924,1						
Belangrijkste suppletoire mutaties:								
<i>Kader relevante mutaties:</i>								
1	Saldo 2025 Uitgavenartikelen	- 150,6						
2.	Overboekingen ministeries	div. 1,7	- 1,7	- 0,7	- 0,4	- 0,3	- 0,3	- 2,1
3.	Overboeking hoofdstuk XII	div. - 4,9	- 3,2	- 2,3	- 2,3	- 0,7	- 0,4	- 1,2
4.	Desalderingen	div. 16,2	25,7	- 16,6	- 3,0	- 19,5	- 38,4	- 193,3
5.	Kaderaanpassing Voorjaarsbesluitvorming	div. 225,0	- 225,0					0,0
6.	CA Efficiency taakstelling	art 5	- 1,8	- 3,6	- 5,4	- 7,0	- 7,0	- 56,1
	CA Taakstelling Vernieuwing Rijksdienst	art 5			- 6,4	- 15,8	- 15,8	- 126,5
7.	Prijsbijstelling 2026	art 5	41,3	50,3	29,3	25,3	26,1	199,4
	Loonbijstelling 2026	art 5	1,6	1,5	1,5	1,5	1,5	11,4
<i>Niet kader relevante mutaties:</i>								
8.	KRW-reservering naar KRW uitvoering	art 7	41,0	21,0	20,0			
		art 5	- 41,0	- 21,0	- 20,0			
9.	Instandhouding excessieve prijsstijgingen/tegenvallers	art 3	104,8					
		art 5	- 104,8					
Stand 1e suppletoire begroting 2026		2.054,4	- 154,1	7,6	9,2	- 15,7	- 34,4	- 168,3

Tabel 3 Belangrijkste suppletoire ontvangstenmutaties 2026 (eerste suppletoire begroting) (bedragen x € 1.000)

	Art.	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032 t/m 2039
Vastgestelde begroting 2026		166,6						
Belangrijkste suppletoire mutaties:								
<i>Kader relevante mutaties</i>								
1.	Saldo 2025	5.10	- 159,6					0,0
1.	Saldo 2025ontvangstenartikelen	div. 9,0						0,0
2.	Overboekingen ministeries	div.						0,0
3.	Overboeking hoofdstuk XII	div.						0,0
4.	Desalderingen	div. 16,2	25,7	- 16,6	- 3,0	- 19,5	- 38,4	- 193,3
5	Kaderaanpassing Voorjaarsbesluitvorming	div.						0,0
Stand 1e suppletoire begroting 2026		32,2	25,7	- 16,6	- 3,0	- 19,5	- 38,4	- 193,3

Toelichting

1. Saldo 2025

De begroting van het Deltafonds vertoont over het jaar 2025 een nadelig saldo van € -159,6 miljoen. Dit saldo wordt gevormd door de saldering van de in dat jaar gerealiseerde uitgaven en ontvangsten. Het nadelig saldo wordt in 2026 als verlaging van de ontvangsten geboekt op het artikelonderdeel 5.10 Saldo van de afgesloten rekeningen.

In dit wetsvoorstel is naast deze ontvangstenverlaging ook het volledig nadelig saldo op de juiste uitgaven- en ontvangstenartikelen (producten) begrotingstechnisch verwerkt, uitgavenartikelen verlaagd met € 150,6 miljoen en de ontvangstenartikelen verhoogd met € 9,0 miljoen.

2. Overboekingen ministeries

Dit betreft diverse overboekingen van en naar andere begrotingshoofdstukken binnen de Rijksbegroting.

3. Overboekingen hoofdstuk XII

Dit betreft diverse overboekingen van en naar hoofdstuk XII.

4. Desalderingen
In 2026 wordt aan verschillende projecten binnen het Deltafonds bijdragen van derden toegevoegd. De belangrijkste desaldering betreft de aanpassing van de bijdrage waterschappen aan het HWBP.
5. Kaderaanpassing Voorjaarsbesluitvorming
De overprogrammering van het Deltafonds, na verwerking van doorwerking saldo 2025 en de geactualiseerde programmering bedroeg € 491 miljoen. Via het generale beeld wordt € 225 miljoen vanuit 2027 overgeboekt. Daarmee komt de overprogrammering in 2026 uit op € 266 miljoen.
6. CA Efficiency taakstelling
CA taakstelling vernieuwing Rijksdienst
Het doel van het Kabinet Jetten-I is om de apparaatsuitgaven structureel te verminderen en de Rijksdienst te vernieuwen naar een kleinere, efficiëntere en minder complexe overheid. Voor het Deltafonds betekent dit een opgaven van € –1,8 miljoen in 2027, oplopend tot structureel € 22,8 miljoen vanaf 2030. Zie voor nadere detaillering 1e suppletoire begroting 26 hoofdstuk XII paragraaf 2.3 Overzicht taakstellingen Jetten-1.
7. Prijsbijstelling 2026
Loonbijstelling 2026
Dit betreft de toevoeging van de toegekende loon- en prijsbijstelling tranche 2026. In de MJN26 is besloten dat een deel van de prijsbijstelling tranche 2026 vanaf 2028 wordt ingehouden. De loon- en prijsbijstelling wordt in de eerste suppletoire begroting 2026 op artikel 5 Investeringsruimte geparkeerd. Bij de Ontwerpbegroting 2027 worden deze gelden verdeeld over de budgetten van de projecten en programma's welke geïndexeerd moeten worden.
8. Vanuit de investeringsruimte (artikel 5) wordt € 82 miljoen, waarvan € 41 miljoen in 2026, aan de beschikbare middelen voor de KRW toegevoegd.
9. In 2027 wordt aan artikel 3 Exploitatie, onderhoud en vernieuwing vanuit de investeringsruimte € 71,4 miljoen toegevoegd voor excessieve prijsstijgingen en € 33,4 miljoen voor exogene tegenvallers op onderhoud. De tegenvallers betreffen herstelkosten, inclusief gevolgschade stuw Borgharen als gevolg van een schip dat tegen de stuw aangevaren is € 22,1 miljoen. De overlaatdam Bosscherveld is eerder doorbroken. Gebleken is dat de overlaat ontworpen is voor 0,5 meter verval, maar de praktijk is dat 2,5 meter verval kan voorkomen. Voor de aanpassing wordt thans € 11,3 miljoen aan het projectbudget toegevoegd.

3 Uitvoeringsartikelen

3.1 Artikel 1 Investeren in waterveiligheid Budgettaire gevolgen van uitvoering

Tabel 4 Budgettaire gevolgen van de uitvoering artikel 1 Investeren in waterveiligheid (bedragen x € 1.000)

1	Investeren in waterveiligheid	Ontwerp- groting t (1)	Mutaties via NvW, moties, amende- menten en ISB (2)	Vastgestelde begroting t (3) = (1) + (2)	Mutaties 1e suppletoire begroting (4)	Stand 1e suppletoire begroting (5) = (3) + (4)	Mutatie 2027	Mutatie 2028	Mutatie 2029	Mutatie 2030	Mutatie 2031
Art.	Verplichtingen	926.718	0	926.718	319.655	1.246.373	- 298.234	68.312	261.337	357.008	74.422
1.01	Uitgaven	613.490	0	613.490	24.756	638.246	259.684	- 53.949	- 62.104	- 61.924	- 70.240
	Grote projecten waterveiligheid	15.849	0	15.849	20.532	36.381	995	- 24.174	5	- 7.492	8.121
1.01.01	Programma HWBP-2	8.300	0	8.300	13.264	21.564	10.592	- 13.251	0	0	0
1.01.02	Waterschapsprojecten	287	0	287	1.114	1.401		- 9.836	0	0	0
1.01.03	Rijksprojecten	3.984	0	3.984	- 1.967	2.017	- 1.090	- 1.097	- 1	0	0
1.01.04	Ruimte voor de rivier	3.278	0	3.278	8.121	11.399	- 8.507	10	6	- 7.492	8.121
1.02	Maaswerken										
1.02.01	Ontwikkeling waterveiligheid	559.535	0	559.535	- 348	559.187	- 260.573	- 33.127	- 62.081	- 54.506	- 78.111
	Planning waterveiligheid	123.961	0	123.961	24.086	148.047	- 16.327	6.467	7.554	4.004	0
	- Waarvan bijdrage aan agentschap RWS	1.419	0	1.419	0	1.419	0	0	0	0	0
1.02.02	Aanleg waterveiligheid	435.574	0	435.574	- 24.434	411.140	- 244.246	- 39.594	- 69.635	- 58.510	- 78.111
1.03	Studiekosten	38.106	0	38.106	4.572	42.678	- 106	3.352	- 28	74	- 250
1.03.01	Studie en onderzoekskosten	38.106	0	38.106	4.572	42.678	- 106	3.352	- 28	74	- 250
	- Waarvan bijdrage aan agentschap RWS	0	0	0	8.267	8.267	0	0	0	0	0
1.03.02	Overige studiekosten	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Ontvangsten	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
1.09	Ontvangsten investeren in waterveiligheid	166.339	0	166.339	24.305	190.644	22.081	- 17.863	- 3.046	- 19.458	- 38.409
1.09.03	Ontvangsten waterschap- pen HWBP	165.833		165.833	23.149	188.982	21.932	- 16.247	- 3.046	- 19.458	- 38.409
1.09.04	Overige ontvangsten HWBP	10	10	10	0	10	0	0	0	0	0
1.09.05	Overige aanleg ontvang- sten	496		496	1.156	1.652	149	- 1.616	0	0	0

Toelichting

Verplichtingen

De hogere verplichtingen bij Voorjaarsnota van € 319,7 miljoen worden met name veroorzaakt door de technische verwerking van het saldo 2025 (€ 643,0 miljoen), verschuiving van verplichtingenruimte naar latere jaren (€ –209,0 miljoen) en overboekingen binnen het DF (€ –126,6 miljoen). Daarnaast zijn er diverse kleinere mutaties die per saldo leiden tot een verhoging van de verplichtingen van € 12,3 miljoen.

Saldo 2025

De verlaging van het beschikbare budget bij Voorjaarsnota met € –643,0 miljoen is het gevolg van de technische verwerking van het saldo 2025.

Verplichtingenverschuivingen

De verschuiving naar latere jaren van € –209 miljoen betreft met name de herziene planningen van de keringbeheerders bij het HWBP en HWBP-2 en Rijksprojecten € –72,1 miljoen, het in latere jaren aangaan van verplichtingen voor het HWBP Rijksprojecten € –128,8 miljoen en een correctie van onterecht opgevoerd verplichtingenbudget voor HWBP overige projectkosten € 4,1 miljoen. Bij het project Ruimte voor de rivier 2.02 wordt verplichtingenbudget naar latere jaren verschoven (€ –11,5 miljoen) omdat voor de projecten Lob van Gennep en Zuidelijk Maasdal het projectbesluit in 2027 wordt genomen in plaats van 2026. Daarnaast zijn er diverse kleinere mutaties die leiden tot een verlaging van € –0,7 miljoen.

Overboekingen binnen het Deltafonds

De belangrijkste mutatie betreft het project Bestaande Spui Middelen waar € –152,8 miljoen, waarvan € –125,7 miljoen in 2026, teruggeboekt wordt naar de investeringsruimte in afwachting van verdere besluitvorming over de spuiopgave. Enkele kleinere boekingen van per saldo € –0,9 miljoen.

Uitgaven

Artikel 1.01 Grote projecten waterveiligheid

De verhoging bij Voorjaarsnota met € 20,5 miljoen wordt met name veroorzaakt door de technische verwerking van het saldo 2025 (verlaging met € –2,7 miljoen), desalderingen € 5,6 miljoen, een kasschuiven vanuit latere jaren € 15,7 miljoen en enkele kleinere boekingen van per saldo € 1,9 miljoen.

Saldo 2025

De verlaging van het beschikbare budget bij Voorjaarsnota met € –2,7 miljoen is het gevolg van de technische verwerking van het saldo 2025.

Desalderingen

De ontvangsten zijn € 5,6 miljoen hoger onder andere door de afwikkeling juridische schikking bij project Eemdijk en in verband met project Zuidelijke Randmeren voor de afwikkeling herstelkosten thermisch gereinigde grond.

Kasschuiven

Uit latere jaren wordt een bedrag van € 15,7 miljoen naar 2026 verschoven.

Deze verschuiving is onder andere nodig voor de financiering van een onherroepelijk arbitraal vonnis waardoor de kosten van bestortingswerkzaamheden aan Consortium Grensmaas moeten worden betaald, compensatie voor de afschaffing van de accijnsvrijstelling op rode diesel en het project Lekdijk in verband met de finale afrekening, meerkosten monitoring en schadeafwikkeling.

Artikel 1.02 Ontwikkeling waterveiligheid

De verlaging van dit artikelonderdeel met € –2 miljoen is hoofdzakelijk opgebouwd uit de volgende mutaties, een verlaging ad € – 239,5 miljoen als gevolg van de verwerking van het saldo 2025, kasschuiven vanuit latere jaren van € 242,8 miljoen en desalderingen € 10,1 miljoen. Daarnaast zijn er diverse kleinere boekingen die leiden tot een verlaging van € –13,6 miljoen.

Saldo 2025

De verlaging van het beschikbare budget bij Voorjaarsnota met € 239,5 miljoen is het gevolg van de technische verwerking van het saldo 2025.

Kasschuiven

Om binnen het Deltafonds de beschikbare bedragen in overeenstemming te brengen met de geactualiseerde programmering zijn budgettair neutrale kasschuiven over de diverse jaren noodzakelijk, een verhoging van € 17,8 miljoen. De overprogrammering van het Deltafonds, na verwerking van doorwerking saldo 2025 en de geactualiseerde programmering bedroeg € 491 miljoen. Via het generale beeld wordt € 225 miljoen vanuit 2027 overgeboekt. Daarmee komt de overprogrammering in 2026 uit op € 266 miljoen.

Desalderingen

Dit betreft een verhoging van € 10,1 miljoen als gevolg van aanpassing van de uitvoeringsplanning HWBP (€ 8,5 miljoen), hogere ontvangsten project Dijkversterking en herstel steenbekleding (€ 0,7 miljoen) en een terugvordering van provincie Flevoland voor het project N307/Roggebotsluis € 0,9 miljoen.

Artikel 1.03 Studiekosten

De verhoging van het beschikbare bedrag met € 4,6 miljoen is kleiner dan de gehanteerde norm en wordt daarom niet nader toegelicht (zie de leeswijzer).

Ontvangsten

De ontvangsten worden verhoogd met € 24,3 miljoen in 2026. Dit betreft ontvangsten HWBP die over de jaren heen budgettair neutraal verschuiven als gevolg van de aanpassing van de uitvoeringsplanning HWBP (€ 7,5 miljoen). Daarnaast wordt het saldo 2025 verwerkt hetgeen een verhoging in 2026 betekent van € 8,4 miljoen en enkele kleinere mutaties van per saldo een verhoging van € 8,4 miljoen.

Budgetflexibiliteit

Tabel 5 Geschatte budgetflexibiliteit

	2026
<i>juridisch verplicht</i>	70%
<i>bestuurlijk gebonden</i>	30%
<i>beleidsmatig gereserveerd</i>	0%
<i>nog niet ingevuld / vrij te besteden</i>	0%

3.2 Artikel 2 Investeren in zoetwatervoorzieningen

Budgettaire gevolgen van uitvoering

Tabel 6 Budgettaire gevolgen van de uitvoering artikel 2 Investeren in zoetwatervoorzieningen (bedragen x € 1.000)

1	Investeren in waterveiligheid	Ontwerp- groting t (1)	Mutaties via NvW, moties, amende- menten en ISB (2)	Vastgestelde begroting t (3) = (1) + (2)	Mutaties 1e suppletoire begroting (4)	Stand 1e suppletoire begroting (5) = (3) + (4)	Mutatie 2027	Mutatie 2028	Mutatie 2029	Mutatie 2030	Mutatie 2031
Art.	Verplichtingen	38.429	0	38.429	23.755	62.184	7.415	- 9.082	9.475	3.236	0
2.02	Uitgaven	58.406	0	58.406	9.035	67.441	- 6.271	6.123	10.472	3.704	0
2.02.01	Ontwikkeling zoetwater- voorziening	56.083	0	56.083	8.155	64.238	- 6.455	6.123	10.472	3.704	0
2.02.02	Planning zoetwatervoor- ziening	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2.03	Aanleg zoetwatervoorzie- ning	56.083	0	56.083	8.155	64.238	- 6.455	6.123	10.472	3.704	0
2.03.01	Studiekosten	2.323	0	2.323	880	3.203	184	0	0	0	0
	Studie en onderzoekskos- ten Deltaprogramma	2.323	0	2.323	880	3.203	184	0	0	0	0
	waarvan bijdrage aan agentschap RWS	0	0	0	450	450	0	0	0	0	0
2.09	Ontvangsten	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Ontvangsten investeren in waterkwaliteit en zoetwatervoorziening	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2.09.01	Ontvangsten zoetwater- voorzieningen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Toelichting

Verplichtingen

De verplichtingenverhoging met € 23,8 miljoen betreft de verwerking van het saldo 2025 € 39,6 miljoen, een verplichtingschuif naar latere jaren ten behoeve van het Deltaprogramma zoetwater € –9,0 miljoenen en een budgetoverheveling van bevaarbaarheid jachthavens naar de investeringsruimte (artikel 5.03) ad € –5,0 miljoen omdat de subsidieregeling van bevaarbaarheid jachthavens wordt niet verlengd. Diverse kleinere mutaties van per saldo € –1,8 miljoen.

Uitgaven

Artikel 2.02 Ontwikkeling zoetwatervoorziening

De verhoging bij Voorjaarsnota met € 8,2 miljoen wordt met name veroorzaakt door de technische verwerking van het saldo 2025 (verhoging met € 15,3 miljoen), overboekingen binnen DF van € 6,5 miljoen, een kasschuif naar latere jaren € –13,8 miljoen en enkele kleinere boekingen van per saldo € –0,1 miljoen.

Saldo 2025

De verhoging van het beschikbare budget bij Voorjaarsnota met € 15,3 miljoen is het gevolg van de technische verwerking van het saldo 2025.

Overboeking binnen DF

Een budgetoverheveling van de subsidieregeling bevaarbaarheid jachthavens (artikel 2.03) naar deltaprogramma zoetwater ad € 3,9 miljoen. Deze overboeking is mogelijk omdat de subsidie van bevaarbaarheid jachthavens niet wordt verlengd.

Abusievelijk werden in de Najaarsnota 2025 middelen vanuit het Deltaplan zoetwater overgeboekt naar het programma aanpak grote wateren (artikel 7.02) overgeboekt. Dit wordt met een overboeking van € 2,6 miljoen gecorrigeerd.

Kasschuiven

Een kasschuif waarbij € 13,8 miljoen vanuit 2026 naar latere jaren wordt verschoven. Met deze kasschuif worden de beschikbare bedragen in overeenstemming gebracht met de programmering van het deltaplan zoetwater.

Artikel 2.03 Studiekosten

De verhoging van het beschikbare bedrag met € 0,9 miljoen is kleiner dan de gehanteerde norm en wordt daarom niet nader toegelicht (zie de leeswijzer).

Budgetflexibiliteit

Tabel 7 Geschatte budgetflexibiliteit

	2026
<i>juridisch verplicht</i>	95%
<i>bestuurlijk gebonden</i>	5%
<i>beleidsmatig gereserveerd</i>	0%
<i>nog niet ingevuld / vrij te besteden</i>	0%

3.3 Artikel 3 Exploitatie, onderhoud en vernieuwing Budgettaire gevolgen van uitvoering

Tabel 8 Budgettaire gevolgen van de uitvoering artikel 3 Exploitatie, onderhoud en vernieuwing (bedragen x € 1.000)

Art.	Investeren in waterveiligheid	Ontwerpbe- groting t (1)	Mutaties via NvW, moties, amende- menten en ISB (2)	Vastgestelde begroting t (3) = (1) + (2)	Mutaties 1e suppletoire begroting (4)	Stand 1e suppletoire begroting (5) = (3) + (4)	Mutatie 2027	Mutatie 2028	Mutatie 2029	Mutatie 2030	Mutatie 2031
3.01	Verplichtingen	474.332	0	474.332	12.454	486.786	120.145	23.955	19.517	19.529	2.443
3.01.01	Uitgaven	486.928	0	486.928	- 6.562	480.366	104.021	89	62	59	152
	Exploitatie	14.649	0	14.649	- 100	14.549	- 100	- 64	- 90	- 94	0
	Exploitatie watermanage- ment	14.649	0	14.649	- 100	14.549	- 100	- 64	- 90	- 94	0
	– Waarvan bijdrage aan agentschap RWS	14.649	0	14.649	- 100	14.549	- 100	- 64	- 90	- 94	0
3.02	Onderhoud en vernieuwing	472.279	0	472.279	- 6.462	465.817	104.121	153	152	153	152
3.02.01	Onderhoud waterveiligheid	318.095	0	318.095	- 1.136	316.959	88.301	0	0	0	0
	– Waarvan bijdrage aan agentschap RWS	318.095	0	318.095	- 1.136	316.959	88.301	0	0	0	0
3.02.02	Onderhoud zoetwatervoor- ziening	115.193	0	115.193	- 9.594	105.599	445	153	152	153	152
	– Waarvan bijdrage aan agentschap RWS	115.193	0	115.193	- 9.594	105.599	445	153	152	153	152
3.02.03	Vernieuwing	38.991	0	38.991	4.268	43.259	15375	0	0	0	0
	Ontvangsten	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Toelichting

Verplichtingen

De verhoging van het verplichtingenbedrag met € 12,5 miljoen betreft de verwerking van het saldo 2025 (verhoging met € 16,1 miljoen), een verplichtingenschuif vanuit latere jaren naar 2026 (€ 7,2 miljoen), afboeking in verband met terugboeking naar artikel 5.04 reserveringen (€ –10,3 miljoen) en diverse kleinere mutaties van per saldo € –0,5 miljoen.

Uitgaven

(1) Exploitatie

De verlaging van het beschikbare bedrag met € –0,1 miljoen is kleiner dan de gehanteerde norm en wordt daarom niet uiteengezet (zie de leswijzer).

(2) Onderhoud en vernieuwing

De verlaging bij Voorjaarsnota met € –6,5 miljoen wordt met name veroorzaakt door de technische verwerking van het saldo 2025 (verlaging met € –8,9 miljoen), een overboeking binnen DF van € –10,7 miljoen, een kasschuif vanuit latere jaren € 13,1 miljoen.

Saldo 2025

De verlaging van het beschikbare budget bij Voorjaarsnota met € –8,9 miljoen is het gevolg van de technische verwerking van het saldo 2025.

Overboekingen binnen DF

In 2026 wordt € –10,3 miljoen teruggeboekt naar artikel 5.04 Reserveringen. Eerder heeft RWS budget ontvangen voor het uitvoeren van opdrachten Zoetwater. Thans is gebleken dat dit budget niet noodzakelijk is en wordt derhalve met deze mutatie teruggeboekt naar de reservering zoetwater.

In 2027 wordt aan dit artikel vanuit de investeringsruimte € 71,4 miljoen toegevoegd voor excessieve prijsstijgingen en € 33,4 miljoen voor exogene tegenvallers op onderhoud. De tegenvallers betreffen herstelkosten, inclusief gevolgschade stuw Borgharen als gevolg van een schip dat tegen de stuw aangevaren is € 22,1 miljoen. De overlaatdam Bosscherveld is eerder doorbroken. Gebleken is dat de overlaat ontworpen is voor 0,5 meter verval, maar de praktijk is dat 2,5 meter verval kan voorkomen. Voor de aanpassing wordt thans € 11,3 miljoen aan het projectbudget toegevoegd.

Kasschuiven

Een kasschuif waarbij € 13,1 miljoen vanuit latere jaren naar 2026 wordt verschoven. Met deze kasschuif worden de beschikbare bedragen in overeenstemming gebracht met de programmering van het vernieuwingsprogramma.

Budgetflexibiliteit

Tabel 9 Geschatte budgetflexibiliteit

	2026
<i>juridisch verplicht</i>	100%
<i>bestuurlijk gebonden</i>	0%
<i>beleidsmatig gereserveerd</i>	0%
<i>nog niet ingevuld / vrij te besteden</i>	0%

3.4 Artikel 4 Experimenteren cf. art. III Deltawet Budgettaire gevolgen van uitvoering

Tabel 10 Budgettaire gevolgen van de uitvoering artikel 4 Experimenteren cf. art. III Deltawet (bedragen x € 1.000)

	Investeren in waterveiligheid	Ontwerpbe- groting t (1)	Mutaties via NvW, moties, amende- menten en ISB (2)	Vastgestelde begroting t (3) = (1) + (2)	Mutaties 1e suppletoire begroting (4)	Stand 1e suppletoire begroting (5) = (3) + (4)	Mutatie 2027	Mutatie 2028	Mutatie 2029	Mutatie 2030	Mutatie 2031
Art.	Verplichtingen	46.875	0	46.875	- 20.204	26.671	- 37.859	3.981	4.156	9.904	1.301
4.02	Uitgaven	90.242	0	90.242	967	91.209	- 8.238	5.124	3.590	4.369	31.193
4.02.01	GIV/PPS	90.242	0	90.242	967	91.209	- 8.238	5.124	3.590	4.369	31.193
	Ontvangsten	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Toelichting

Verplichtingen

De verlaging van het verplichtingenbudget met € 20,2 miljoen betreft de verwerking van het saldo 2025 (verhoging € 4,6 miljoen), overboeking binnen het DF € 4,1 miljoen en een verplichtingschuif naar latere jaren € –28,9 miljoen.

Deze posten zijn gerelateerd aan de hieronder toegelichte kasmutaties.

Uitgaven

De verhoging bij Voorjaarsnota van € 1,0 miljoen wordt met name veroorzaakt door de technische verwerking van het saldo 2025 (verhoging met € 17,9 miljoen), een overboeking binnen DF van € 4,1 miljoen en een kasschuif naar latere jaren € –21,1 miljoen.

Saldo 2025

De verhoging van het beschikbare budget bij Voorjaarsnota met € 17,9 miljoen is het gevolg van de technische verwerking van het saldo 2025.

Overboeking binnen DF

Vanuit artikel 1 wordt in 2026 € 44,4 miljoen, waarvan € 4,1 miljoen in 2026, naar dit artikel teruggeboekt. De reden hiervoor is dat het onderhoud Bestaande Spuimiddelen Den Oever onderdeel uitmaakt van het DBFM-contract Afsluitdijk.

Kasschuiven

De kasschuif waarbij € –21,1 miljoen vanuit latere jaren wordt verschoven betreft het project Afsluitdijk. Met deze kasschuif worden de beschikbare bedragen in overeenstemming gebracht met de programmering van het onderhoud Bestaande Spuimiddelen Den Oever.

Budgetflexibiliteit

Tabel 11 Geschatte budgetflexibiliteit

	2026
<i>juridisch verplicht</i>	100%
<i>bestuurlijk gebonden</i>	0%
<i>beleidsmatig gereserveerd</i>	0%
<i>nog niet ingevuld / vrij te besteden</i>	0%

3.5 Artikel 5 Netwerkgebonden kosten en overige uitgaven Budgettaire gevolgen van uitvoering

Tabel 12 Budgettaire gevolgen van de uitvoering artikel 5 Netwerkgebonden kosten en overige uitgaven (bedragen x € 1.000)

	Investeren in waterveiligheid	Ontwerp- groting t (1)	Mutaties via NvW, moties, amende- menten en ISB (2)	Vastgestelde begroting t (3) = (1) + (2)	Mutaties 1e suppletoire begroting (4)	Stand 1e suppletoire begroting (5) = (3) + (4)	Mutatie 2027	Mutatie 2028	Mutatie 2029	Mutatie 2030	Mutatie 2031
	Verplichtingen	418.063	0	418.063	24.502	442.565	4.418	36.168	57.412	32.785	4.558
	Uitgaven	421.434	0	421.434	29.689	451.123	4.418	36.168	57.412	32.785	4.558
5.01	Apparaat	338.290	0	338.290	9.290	347.580	1.704	- 2.573	- 10.930	- 22.809	- 22.938
5.01.01	Staf Deltacommissaris	1.923	0	1.923	238	2.161	- 14	- 29	- 209	- 296	- 296
5.01.02	Apparaatskosten RWS	336.367	0	336.367	9.052	345.419	1.718	- 2.544	- 10.721	- 22.513	- 22.642
	- Waarvan bijdrage aan agentschap RWS	336.367	0	336.367	9.052	345.419	1.718	- 2.544	- 10.721	- 22.513	- 22.642
5.02	Overige uitgaven	31.025	0	31.025	- 1.180	29.845	375	375	375	- 25	0
5.02.01	Overige netwerkgebonden uitgaven	28.909	0	28.909	- 1.009	27.900	375	375	375	- 25	0
	- Waarvan bijdrage aan agentschap RWS	28.909	0	28.909	- 1.009	27.900	375	375	375	- 25	0
5.02.02	Pogramma-uitgaven DC	2.116	0	2.116	- 171	1.945	0	0	0	0	0
5.03	Investeringsruimte	43.128	0	43.128	3.025	46.153	2.339	38.606	67.967	63.679	27.496
5.03.01	Pogrammaruimte	43.128	0	43.128	3.025	46.153	2.339	38.606	67.967	63.679	27.496
5.03.02	Beleidsruimte	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
5.04	Reserveringen	8.991	0	8.991	18.554	27.545	0	- 240	0	- 8.060	0
5.04.01	Reserveringen	8.991	0	8.991	18.554	27.545	0	- 240	0	- 8.060	0
	Saldo	0	0	0	- 159.603	- 159.602	0	0	0	0	0
5.10	Nadelig Saldo afgesloten rekeningen	0	0	0	- 159.603	- 159.602	0	0	0	0	0
5.10.01	Nadelig Saldo afgesloten rekeningen	0	0	0	- 159.603	- 159.602	0	0	0	0	0

Toelichting

Verplichtingen

De mutaties op de verplichtingen zijn volledig gerelateerd aan de hieronder toegelichte uitgavenmutaties. Het verschil in bedrag betreft hoofdzakelijk de mutatie Bestaande Spui Middelen waar de verplichtingenmutatie in 2026 € 125,8 miljoen bedraagt en de kasmutatie € 2,3 miljoen.

5.01 Apparaat

De verhoging in 2026 met € 9,3 miljoen is hoofdzakelijk opgebouwd uit de volgende mutaties,

Een verhoging van € 5,1 miljoen, ten laste van de investeringsruimte, ter financiering van de verruiming van het aantal IKB-uren in de CAO RIJK 2022–2024. De mogelijkheid tot het kopen van IKB-uren met het IKB budget en het kunnen storten van maximaal 36 uur compensatieverlof in het IKB-spaarverlof is een aanzienlijke stijging zichtbaar van het totaal aantal verlofuren ultimo het jaar en de hiermee samenhangende kortlopende schuld op de balans van het agentschap RWS van lenW. Diverse kleinere mutaties van per saldo € 4,2 miljoen.

Vanaf 2027 is de in het coalitieakkoord opgenomen taakstelling efficiency verwerkt. Deze taakstelling betreft op het DF € –1,8 miljoen in 2027 oplopend naar € –7 miljoen structureel.

Vanaf 2029 is de in het coalitieakkoord opgenomen taakstelling Vernieuwing Rijk verwerkt. Deze taakstelling betreft op het DF in 2029 € –6,4 miljoen oplopend naar € –15,8 miljoen structureel.

Artikel 5.02 Overige uitgaven

De verlaging van het beschikbare bedrag met € –1,2 miljoen is kleiner dan de gehanteerde norm en wordt daarom niet uiteengezet (zie de leeswijzer).

5.03 Investeringsruimte

De verhoging van dit artikelonderdeel met € 3,0 miljoen is hoofdzakelijk opgebouwd uit volgende mutaties, een verhoging ad € 4,9 miljoen als gevolg van de verwerking van het saldo 2025, kasschuiven naar latere jaren van € –8,0 miljoen, overboekingen binnen het DF € –36,8 miljoen en het toevoegen van de loon- en prijsbijstelling 2026 € 42,9 miljoen.

Saldo 2025

De verhoging van het beschikbare budget bij Voorjaarsnota met € 4,9 miljoen is het gevolg van de technische verwerking van het saldo 2025.

Overboekingen binnen het DF

Vanuit de investeringsruimte wordt € –82 miljoen, waarvan € –41 miljoen in 2026, aan de beschikbare middelen voor de KRW toegevoegd (artikel 7.01).

Diverse meevallers op projecten worden aan de investeringsruimte toegevoegd € 158 miljoen, waarvan € 5,3 miljoen in 2026. De belangrijkste is het project Bestaande Spui Middelen € 152,8 miljoen waar de middelen teruggeboekt worden naar de investeringsruimte in afwachting van verdere besluitvorming over de spuiopgave. Enkele kleinere boekingen van per saldo € –1,1 miljoen.

Kasschuiven

Middels overboekingen binnen het Deltafonds wordt in verschillende jaren een beroep gedaan op de investeringsruimte. Met de kasschuif, waarmee € –8,0 miljoen wordt verschoven naar latere jaren, wordt de investeringsruimte in lijn gebracht met het beroep dat wordt gedaan op de investeringsruimte.

In 2027 wordt aan artikel 3 Exploitatie, onderhoud en vernieuwing, vanuit de investeringsruimte € 71,4 miljoen toegevoegd voor excessieve prijsstijgingen en € 33,4 miljoen voor exogene tegenvallers op onderhoud.

De tegenvallers betreffen herstelkosten, inclusief gevolgschade stuw Borgharen als gevolg van een schip dat tegen de stuw aangevaren is € 22,1 miljoen. De overlaatdam Bosscherveld is eerder doorbroken. Gebleken is dat de overlaat ontworpen is voor 0,5 meter verval, maar de praktijk is dat 2,5 meter verval kan voorkomen. Voor de aanpassing wordt thans € 11,3 miljoen aan het projectbudget toegevoegd.

Prijsbijstelling 2026

Loonbijstelling 2026

Dit betreft de toevoeging van de toegekende loon- en prijsbijstelling tranche 2026, € 42,9 miljoen in 2026. In de MJN26 is besloten dat een deel van de prijsbijstelling tranche 2026 vanaf 2028 wordt ingehouden. De loon- en prijsbijstelling wordt in de eerste supplettoire begroting 2026 op artikel 5 Investeringsruimte geparkeerd. Bij de Ontwerpbegroting 2027 worden deze gelden verdeeld over de budgetten van de projecten en programma's welke geïndexeerd moeten worden.

5.04 Reserveringen

In 2026 wordt vanuit artikel 3.02 € 10,3 miljoen teruggeboekt naar artikel 5.04 Reserveringen. Eerder heeft RWS budget ontvangen voor het uitvoeren van opdrachten Zoetwater. Thans is gebleken dat dit budget niet noodzakelijk is en wordt derhalve met deze mutatie teruggeboekt naar de reservering zoetwater. Daarnaast wordt ten behoeve van de reservering Ruimte voor de rivier 2.02 met een kasschuif uit latere jaren € 8,3 miljoen aan 2026 toegevoegd.

5.10 Saldo afgesloten rekeningen

De verlaging van het beschikbare budget bij Voorjaarsnota met € 159,6 miljoen is het gevolg van de technische verwerking van het saldo 2025.

Budgetflexibiliteit

Tabel 13 Geschatte budgetflexibiliteit

	2026
<i>juridisch verplicht</i>	84%
<i>bestuurlijk gebonden</i>	0%
<i>beleidsmatig gereserveerd</i>	16%
<i>nog niet ingevuld / vrij te besteden</i>	0%

3.6 Artikel 7 Investeren in waterkwaliteit Budgettaire gevolgen van uitvoering

Tabel 14 Budgettaire gevolgen van de uitvoering artikel 7 Investeren in waterkwaliteit (bedragen x € 1.000)

	Investeren in waterveiligheid	Ontwerp- groting t (1)	Mutaties via NvW, moties, amende- menten en ISB (2)	Vastgestelde begroting t (3) = (1) + (2)	Mutaties 1e suppletoire begroting (4)	Stand 1e suppletoire begroting (5) = (3) + (4)	Mutatie 2027	Mutatie 2028	Mutatie 2029	Mutatie 2030	Mutatie 2031
7.01	Verplichtingen										
	Uitgaven	377.277	0	377.277	261.989	639.266	337	- 611	22.389	- 34.656	- 10.624
	Ontwikkeling Kaderrichtlijn	253.564	0	253.564	72.479	326.043	11.613	14.036	- 234	5.356	- 57
	Water	143.158	0	253.564	72.479	326.043	11.613	14.036	- 234	5.356	- 57
7.01.01	Real.progr.Kaderrichtlijn	143.158	0	143.158	56.391	199.549	22.600	21.255	0	0	0
7.02	Ontwikkeling waterkwaliteit										
	teit	85.854	0	85.854	8.410	94.264	- 9.186	- 5.308	1.855	5.789	- 57
7.02.01	Aanleg waterkwaliteit	76.895	0	76.895	8.166	85.061	- 10.090	- 6.015	249	5.789	- 57
	- Waarvan bijdrage aan agentschap RWS	106	0	106	0	106	0	0	0	0	0
7.02.02	Planning waterkwaliteit	8.959	0	8.959	244	9.203	904	707	1.606	0	0
	- Waarvan bijdrage aan agentschap RWS	8.517	0	8.517	555	9.072	1.725	1.125	25	0	0
7.03	Studiekosten waterkwaliteit										
	teit	24.552	0	24.552	7.678	32.230	- 1.801	- 1.911	- 2.089	- 433	0
7.03.01	Studiekosten waterkwaliteit										
	teit	24.552	0	24.552	7.678	32.230	- 1.801	- 1.911	- 2.089	- 433	0
	- Waarvan bijdrage aan agentschap RWS	908	0	908	1152	2060	- 129	- 40	- 218	- 129	0
7.09	Ontvangsten	225	0	225	959	1.184	3.600	1.255	0	0	0
	Ontvangsten investeringen										
	in waterkwaliteit	225	0	225	959	1.184	3.600	1.255	0	0	0
7.09.01	Ontvangsten investeringen in waterkwaliteit	225	0	225	959	1.184	3.600	1.255	0	0	0

Toelichting

Verplichtingen

De verhoging van het verplichtingenbudget met € 261,7 miljoen, betreft de verwerking van het saldo 2025 (verhoging € 160,9 miljoen), overboeking binnen het DF € 40,5 miljoen en een verplichtingenschuif vanuit latere jaren € 64,0 miljoen. Diverse kleinere mutaties van per saldo € –3,7 miljoen. Deze posten zijn gerelateerd aan de hieronder toegelichte kasmutaties.

Uitgaven

Artikel 7.01 Ontwikkeling Kaderrichtlijn Water

De verhoging van dit artikelonderdeel met € 56,4 miljoen is hoofdzakelijk opgebouwd uit volgende mutaties, een verhoging ad € 15,3 miljoen als gevolg van de verwerking van het saldo 2025, Daarnaast wordt vanuit de investeringsruimte € 82 miljoen, waarvan € 41 miljoen in 2026, aan de beschikbare middelen voor de KRW toegevoegd.

Artikel 7.02 Ontwikkeling waterkwaliteit

De verhoging van dit artikelonderdeel met € 8,4 miljoen is hoofdzakelijk opgebouwd uit volgende mutaties, een verhoging ad € 6,5 miljoen als gevolg van de verwerking van het saldo 2025, een kasschuif vanuit latere jaren € 7,4 miljoen. Deze kasschuif betreft met name het programma aanpak grote wateren. Diverse kleinere mutaties van per saldo € 5,5 miljoen.

Artikel 7.03 Studiekosten

De verhoging van dit artikelonderdeel met € 7,7 miljoen is hoofdzakelijk opgebouwd uit volgende mutaties, een verhoging ad € 9,2 miljoen als gevolg van de verwerking van het saldo 2025, overboekingen naar hoofdstuk XII van per saldo € –2,1 miljoen. Deze overboeking betreft met name de financiering van RIVM-opdrachten. Enkele kleinere boekingen van per saldo € 0,6 miljoen.

Budgetflexibiliteit

Tabel 15 Geschatte budgetflexibiliteit

	2026
<i>juridisch verplicht</i>	87%
<i>bestuurlijk gebonden</i>	13%
<i>beleidsmatig gereserveerd</i>	0%
<i>nog niet ingevuld / vrij te besteden</i>	0%

4 Bijlagen

4.1 Bijlage 1: Verdiepingsbijlage

Tabel 16 Artikel 1 Investeren in waterveiligheid (bedragen x € 1.000)

	Totaal mutatie	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036	2037	2038	2039
Ontwerpbegroting 2026		613.490	683.144	631.632	479.987	616.044	470.692	489.619	541.025	451.429	517.796	575.662	744.587	760.654	503.809
Bijdrage Mobiliteitsfonds herijking instandhouding	800														
Desalderingen	8.907	9.738	149	20											
Kaaschuiven investeren in waterveiligheid	-241.014	35.369	-3.948	-6.578	-16.095	-18.838	-38.263	-31.285	-35.538	-35.471	-37.390	-40.051	931	-21.392	7.535
Kadaer aanpassing Voorjaarsbesluitvorming	0	225.000	-225.000												
Overboeking Klimaatbestendige netwerken Hoofdwatersysteem fase 2 naar artikel 5	-3.011	-852	-746	-746	-667										
Overboeking Meevaller diverse projecten naar artikel 5															
Overboeking ministeries	-2.111	710	-1.387	-368	-316	-250	-250	-250							
Overboeking Rvdv 2.0 inrichten tijdelijk regieteam en sedimentaansuppletie naar artikel 3 en 5	-3.042	-1.481	-1.561												
Overboeking ter dekking landelijk waterkwaliteitsmodel van artikel 7	350	100	250												
Overboeking van BSM naar DBFM Afsluitdijk naar artikel 4	44.408	-4.130	-1.400	-1.400	-1.651	-4.100	-31.727								
Saldo 2025: Investeren in waterveiligheid	-233.921	-233.921				-61.924	-70.240	-31.535	-35.538	-35.471	-37.390	-40.051	931	-21.392	7.535
Mutaties Voorjaarsnota 2026		24.868	-259.572	-53.837	-61.992	-61.924	-70.240	-31.535	-35.538	-35.471	-37.390	-40.051	931	-21.392	7.535
Uitgavenstand eerste suppletioire wet 2026 Investeren in waterveiligheid		638.358	423.572	577.795	417.995	554.120	400.452	458.084	505.487	415.958	480.406	535.611	745.518	739.262	511.344
Ontwerpbegroting 2026 artikelonderdeel 01.09															
Ontvangsten investeren in waterveiligheid	166.339	145.047	183.885	189.849	193.317	213.898	215.462	199.490	198.498	204.292	198.498	204.292	194.065	195.597	189.807
Desaldering	6.921	8.388	149	-1.616											
Kaaschuiven Ontvangsten investeren in waterveiligheid															
Saldo 2025: Investeren in waterveiligheid ontvangsten	241.014	7.478	21.932	-16.247	-3.046	-19.458	-38.409	-37.990	-38.059	38.893	-38.583	-41.574	1.935	-1.630	1.530
Mutaties Voorjaarsnota 2026		8.439													
Ontvangstenstand eerste suppletioire wet 2026 artikelonderdeel 01.09	24.305	24.305	22.081	-17.863	-3.046	-19.458	-38.409	-37.990	-38.059	38.893	-38.583	-41.574	1.935	-1.630	1.530
Ontvangsten investeren in waterveiligheid															
Uitgavenstand eerste suppletioire wet 2026 Investeren in waterveiligheid		190.644	167.128	166.022	186.803	173.859	175.489	177.472	161.431	185.353	159.915	162.718	196.000	193.967	191.337

Tabel 17 Artikel 2 Investeren in zoetwatervoorziening (bedragen x € 1.000)

	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036	2037	2038	2039
	Totaal mutatie													
Ontwerpbegroting 2026	58.406	57.566	46.081	2.731	14	267	267	267	267	267	267	267	267	267
Desaldering Zoetwatervoorziening	150													
Kaschuiven Investeren in zoetwatervoorziening	8.000	-6.271	6.123	10.472	3.704	8.000								
Overboeking naar Zoetwatervoorziening maatregelen	-14.028													
F3 van artikel 5	-5.000													
Overboeking PAGW van artikel 7	2.573													
Saldo 2025 Investeren in zoetwatervoorziening	25.340													
Mutaties Voorjaarsnota 2026	9.035	-6.271	6.123	10.472	3.704	8.000	0	0	0	0	0	0	0	0
Uitgavenstand eerste supplettoire wet 2026 Investeren in zoetwatervoorziening	67.441	51.295	52.204	13.203	3.718	8.267	267	267	267	267	267	267	267	267
Ontwerpbegroting 2026 artikelonderdeel 02.09 Ontvangsten investeren in waterkwaliteit en zoetwatervoorzieningen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Desaldering Zoetwatervoorziening	150													
Saldo 2025 Investeren in zoetwatervoorziening	-150													
Mutaties Voorjaarsnota 2026	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ontvangstenstand eerste supplettoire wet Investeren in zoetwatervoorziening	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Tabel 18 Artikel 3 Exploitatie, onderhoud en vernieuwing (bedragen x € 1.000)

	Totaal mutatie	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036	2037	2038	2039
Ontwerpsbegroting 2026		486.928	472.855	513.297	520.010	457.457	570.718	667.901	641.965	666.411	674.114	674.620	679.788	679.786	630.511
E&O Exogene tegenvallers van artikel 5	33.437		33.437												
Excessieve prijsstijgingen van artikel 5	71.375		71.375												
LVVN: Vis in de delta	- 542	- 100	- 100	- 64	- 90	- 94	- 94								
Overboeking dekking realisatie van duurzame infra naar artikel 5	- 1.894	- 947	- 947												
Overboeking restsaldo Planstudie Zoetwater naar artikel 5	- 10.254	- 10.254													
Overboeking PAGW van artikel 7	1.524	253	152	153	152	153	152	153	152	152	52				
Overboeking Programmteam Dulo van artikel 5	- 378	- 189	- 189												
Overboeking Rvdr 2.0 inrichten tijdelijk regleteam en sedimentatiesuppleties van artikel 1	555	262	293												
Overboeking tbv Onderzoek mee- en tegenvallers van artikel 5	145	145													
Saldo 2026 Exploitatie, onderhoud en vernieuwing	4.268	- 6.562	104.021	89	62	59	58	153	152	152	52	0	0	0	0
Mutaties Voorjaarsnota 2026		480.366	576.876	513.386	520.072	457.516	570.776	668.054	642.117	666.563	674.166	674.620	679.788	679.786	630.511
Uitgaavenstand eerste suppletoire wet 2026 Investeren in zoetwatervoorziening															

Tabel 19 Artikel 4 Experimenteren cf. art. III Deltawet (bedragen x € 1.000)

	Totaal mutatie	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036	2037	2038	2039
Ontwerpbegroting 2026		90.242	56.872	61.311	61.525	61.060	59.891	59.771	62.705	62.761	59.905	59.412	56.386	35.120	53.117
Overboeking naar Zoetwatervoorziening maatregelen F3 van artikel 5	0	-20.000	-9.638	3.724	1.939	269	-534	-6.289	-2.814	-3.715	-1.486	-1.816	711	19.469	21.250
Overboeking PAGW van artikel 7	44.408	4.130	1.400	1.400	1.651	4.100	31.727								
Saldo 2025 Investeren in zoetwatervoorziening	17.907														
Mutaties Voorjaarsnota 2026		967	-8.238	5.124	3.590	4.369	31.193	-6.289	-2.814	-3.715	-1.486	-1.816	711	19.469	21.250
Uitgavenstand eerste suppletioire wet 2026 Investeren in zoetwatervoorziening		91.209	78.334	66.435	65.115	65.429	91.084	53.482	59.891	59.046	58.419	57.596	57.097	54.589	74.367
Ontwerpbegroting 2026 artikelonderdeel 02.09															
Ontvangsten investeren in waterkwaliteit en zoetwatervoorzieningen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Desaldering Zoetwatervoorziening	150	150													
Saldo 2025 Investeren in zoetwatervoorziening	-150	-150													
Mutaties Voorjaarsnota 2026		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ontvangstenstand eerste suppletioire wet Investeren in zoetwatervoorziening		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Tabel 20 Artikel 5 Netwergebonden kosten en overige uitgaven (bedragen x € 1.000)

	Totaal mutatie	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036	2037	2038	2039
Ontwerpbegroting 2026		421.434	446.095	496.591	482.054	558.703	771.885	643.432	614.195	719.351	716.351	714.192	527.475	525.430	771.622
CA Efficiency taakstelling	- 80.935		- 1.843	- 3.627	- 5.385	- 7.008	- 7.008	- 7.008	- 7.008	- 7.008	- 7.008	- 7.008	- 7.008	- 7.008	- 7.008
CA Taakstelling Vernieuwing Rijdsdienst	- 164.533														
E&O Exogene tegenvallers naar artikel 3	- 33.437		- 33.437		- 6.403	- 15.813	- 15.813	- 15.813	- 15.813	- 15.813	- 15.813	- 15.813	- 15.813	- 15.813	- 15.813
Excessieve prijsstijgingen naar artikel 3	- 71.375		- 71.375												
Kasschuiven: Netwergebonden kosten en overige uitgaven	0	302	51.174	- 14.750	- 1.280	- 10.535	293	293	293	293	293	293	293	293	- 27.255
Prijsbijstelling 2026	397.699	41.313	50.310	29.250	25.277	26.099	26.031	24.027	24.172	23.765	25.070	25.885	25.786	25.653	25.061
Loonbijstelling 2026	20.422	1.585	1.537	1.507	1.498	1.476	1.465	1.452	1.415	1.415	1.415	1.414	1.418	1.413	1.413
Meevallers diverse projecten	168.412	15.719	25.929	44.765	43.263	38.736									
Overboeking dekking realisatie van duurzame infra van artikel 3	1.894	947	947												
Overboeking Klimaatbestendige netwerken Hoofdwatersysteem fase 2 naar artikel 1	3.011	852	746	746	667										
Overboeking ministeries	- 6.034	- 983	- 268	- 328	- 466	- 299	- 410	- 410	- 410	- 410	- 410	- 410	- 410	- 410	- 410
Overboeking Programma MONS naar artikel 7	645	129	129	129	129	129									
Overboeking Programmateam Dulo naar artikel 3	378	189	189												
Overboeking reservering KRW naar artikel 7	- 82.000	- 41.000	- 21.000	- 20.000											
Overboeking Rvdv 2.0 inrichten tijdelijk regieteam en sedimentatiesuppleties van artikel 1	2.487	1.219	1.268												
Overboeking tbv Onderzoek mee- en tegenvallers naar artikel 3	- 145	- 145													
Overboeking Zoetwatervoorziening maatregelen F3 naar artikel 2	5.000	5.000													
Saldo 2025: Netwergebonden kosten en overige uitgaven	4.800	4.800													
Tegenvaller ontvangsten	- 1.986	- 350		- 1.636											
Mutaties Voorjaarsnota 2026		29.577	4.306	36.056	57.300	32.785	4.558	2.541	2.649	2.242	3.547	4.361	4.266	4.128	- 24.012
Uitgaandenstand eerste suppletoire wet 2026 Investeren in zoetwatervoorziening		451.011	450.401	532.647	539.354	591.488	776.443	646.033	616.844	721.593	719.898	718.553	531.741	525.558	747.610

Tabel 21 Artikel 7 Investeren in waterkwaliteit (bedragen x € 1.000)

	Totaal mutatie	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036	2037	2038	2039
Ontwerpbegroting 2026		253.564	471.915	184.034	212.151	108.162	54.843	67.801	55.198	15.004	789	552	552	446	446
Desalderingen	5.080	225	3.600	1.255											
Kaaschuiven: Investeren in waterkwaliteit	0	6.905	-9.385	-4.766	1.918	5.942	95	-709	0	0	0	0			
Overboeking ministeries	-11.040	-3.623	-3.071	-2.171	-1.871	-304									
Overboeking PAGW naar artikel 2	-2.573	-2.573													
Overboeking PAGW naar artikel 3	-1.524	-253	-152	-153	-152	-153	-152	-153	-152	-152	-52				
Overboeking Programma MONS van artikel 5	-645	-129	-129	-129	-129	-129									
Overboeking reservering KRW van artikel 5	82.000	41.000	21.000	20.000											
Overboeking ter dekking landelijk waterkwaliteitsmoedel naar artikel 1	-350	-100	-250												
Saldo 2025: Investeren in waterkwaliteit	31.027	31.027													
Mutaties Voorjaarsnota 2026		72.479	11.613	14.036	-234	5.356	-57	-862	-152	-152	-52				
Uitgavenstand eerste supplettoire wet 2026 Investeren in waterkwaliteit		326.043	483.528	198.070	211.917	113.518	54.786	66.939	55.046	14.852	737	552	552	446	446
Ontwerpbegroting 2026 artikelerdeel 07.09		225													
Ontvangsten investeringen in waterkwaliteit		225	3.600	1.255											
Desaldering ontvangsten KRW	5080	225													
Saldo 2026 Investeren in waterkwaliteit ontvangsten	734	734													
Mutaties Voorjaarsnota 2026		959	3.600	1.255	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ontvangstenstand eerste supplettoire wet 2026 Investeren in waterkwaliteit		1184	3.600	1.255	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

4.2 Bijlage 2: Projectoverzichten

In deze bijlage zijn de MIRT projecttabellen met de realisatieprojecten alsmede de verkenningen en planuitwerking programma's opgenomen waarin de begrotingsmutaties op projectniveau zichtbaar zijn gemaakt. Deze MIRT-tabellen zijn in ieder geval voorzien van toelichtingen indien sprake is:

- van een wijziging (anders dan door de verwerking van prijsbijstelling) in het taakstellend projectbudget groter dan 10% of meer dan € 10 miljoen;
- van een wijziging groter dan 1 jaar in de oplevering van het project.

De stand vorig in de kolom Kasbudget 2026 betreft de stand OW 2026. De stand vorig in de kolom Projectbudget betreft de stand tweede suppletoire begroting 2025.

Artikel 1 Investerings in waterveiligheid

Mutaties Eerste suppletoire begroting 2026 (bedragen x € 1 miljoen)

Tabel 22 Tweede Hoogwaterbeschermingsprogramma

	Kasbudget 2026		Projectbudget		Oplevering		Toelichting
	huidig	vorig	huidig	vorig	huidig	vorig	
Project HWBP-2					2027	2027	
Projecten Nationaal							
HWBP-2 Rijksprojecten	1		170	170			
HWBP-2 Waterschapsprojecten	22	8	2.674	2.659			1
Overige projectkosten (Programmabureau) afrondingen		1	40	50			2
Programma	23	9	2.884	2.879			
Begroting (DF 1.01.01/02)	23	9					

Toelichting

1. Aan het projectbudget HWBP-2 Waterschapsprojecten wordt € 15 miljoen toegevoegd ter financieringen van indexering van project Lekdijk.
2. Het projectbudget Overige projectkosten wordt met € 10 miljoen verlaagd als gevolg van actualisering van de projectkosten.

Tabel 23 Ruimte voor de rivier

	Kasbudget 2026		Projectbudget		Oplevering		Toelichting
	huidig	vorig	huidig	vorig	huidig	vorig	
Project RvdR					2019	2019	
Projecten Nationaal							
Projectbudget RvdR afrondingen	2	4	2.242	2.246			
Programma	2	4	2.242	2.246			
Begroting (DF 1.01.03)	2	4					

Tabel 24 Maaswerken

	Kasbudget 2026		Projectbudget		Oplevering		Toelichting
	huidig	vorig	huidig	vorig	huidig	vorig	
Project Maaswerken							
Projecten Zuid-Nederland							
Grensmaas	11	2	121	121	2017/ 2027	2017/ 2027	
Zandmaas af rondingen	0	1	391	391	2021	2021	
Programma	11	3	512	512			
Begroting (DF 1.01.04)	11	3					

Tabel 25 Realisatieprogramma waterveiligheid

	Kasbudget 2026		Projectbudget		Oplevering		Toelichting
	huidig	vorig	huidig	vorig	huidig	vorig	
Project Maaswerken							
Projecten Zuid-Nederland							
HWBP Rijksprojecten	22	55	780	780			
HWBP Waterschapsprojecten	588	613	8.349	8.610			1
HWBP Overige projectkosten (programmabureau)	18	12	248	229			2
Beoordelings- en Ontwerpinstrumentarium 2035	10	8	45	45			
Zandhonger Oosterschelde			11	12			
Landelijk Verbeterprogramma Regionale Rijkskeringen	3	2	15	15			
Kennisprogramma Zeespiegelstijging	1	1	10	10			
Meanderende Maas	2	3	9	9			
Projecten Noord-Nederland							
Afsluitdijk	2	1	18	18			
Afsluitdijk Bestaande Spuisluis	3	6	9	207			3
Projecten Oost-Nederland							
Kribverlaging Pannerdensch Kanaal			29	29	2023	2023	
IJsseldelta 2e fase (Reevesluis)			93	93	2021	2021	
Monitoring Langsdammen Waal	1	1	5	5			
Projecten Zuidwest-Nederland							
Overige onderzoeken en kleine projecten			88	88			
Dijkversterking en herstel steenbekleding	1		828	827			
Projecten Zuid-Nederland							
Beekdalen	15	9	310	310			
af rondingen		- 1					
Programma	666	710	10.847	11.287			
Begroting (DF 1.02.02)	411	436					
Overprogrammering (-)	- 255	- 274					

Toelichting

1. Het projectbudget HWBP-waterschapsprojecten wordt met € 261 miljoen verlaagd met name doordat de komende jaren minder ontvangsten worden gegenereerd dan eerder was begroot.
2. Het projectbudget HWBP-Overige projectkosten wordt met € 16 miljoen verhoogd in verband met een toevoeging vanuit HWBP waterschappen ter financiering van de overige projectkosten.

Tabel 26 Verkenningen en planuitwerking waterveiligheid

	Budget		Openstelling		Toelichting
	Huidig	Vorig	Huidig	Vorig	
Projectomschrijving					
Projecten Nationaal					
Reservering Areaalgroei	25	28			
Ruimte voor de rivier 2.0	159	162	2029	2029	
Projecten Noordwest-Nederland					
EPK Planuitw. en verkenningen Waterveiligheid	8	10			
Projecten Zuid-Nederland					
Rivierverruiming Rijn en Maas	280	280			
Projecten Oost-Nederland					
IJsseldelta 2e fase afronding	120	119	2024	2024	
Totaal programma planuitwerking en verkenning	592	599	0	0	
Begroting DF 1.02.01	592	599			

Artikel 2 Investeren in zoetwatervoorzieningen

Mutaties Eerste suppletoire begroting 2026 (bedragen x € 1 miljoen)

Tabel 27 Realisatieprogramma zoetwatervoorziening

	Kasbudget 2026		Projectbudget		Oplevering		Toelichting
	Huidig	Vorig	Huidig	Vorig	huidig	vorig	
Projecten Nationaal							
Deltaplan Zoetwater Fase 1	5	5	78	79	2026	2026	
Deltaplan Zoetwater Fase 2	56	48	243	240	2027	2027	
Impulsregeling ruimtelijke adaptie			167	167			
Waterbewust leven	2	2	7	7			
Projecten Zuidwest-Nederland							
Ecologische maatregelen Markermeer		1	10	10	2023	2023	
Besluit Beheer Haringvlietsluizen	1	1	85	85	2018/ 2030	2018/ 2030	
Afrondingen		- 1					
Programma	64	56	590	588			
Begroting (DF 2.02.02)	64	56					

Artikel 3 Exploitatie, onderhoud en vernieuwing

Mutaties Eerste suppletoire begroting 2026 (bedragen x € 1 miljoen)

Tabel 28 Programma vernieuwing

Mutaties Voorjaarsnota (bedragen x € 1 mln.)	Kasbudget 2026		Projectbudget		Oplevering		Toelichting
	Huidig	Vorig	huidig	vorig	Huidig	Vorig	
Projectomschrijving							
Programma vernieuwing	54	45	2.533	2.517	Divers	Divers	1
Totaal programma	54	45					
Begroting DF 3.02.03	43	39					
Overprogrammering (-)	- 11	- 6					

Toelichting

1. Inverband met excessieve prijsstijgingen wordt het programmabudget vernieuwing met € 15 miljoen verhoogd.

Artikel 4 Experimenteren cf. art. III Deltawet

Mutaties Eerste suppletoire begroting 2026 (bedragen x € 1 miljoen)

Tabel 29 Geïntegreerde contractvormen/PPS

Projectomschrijving	Kasbudget 2026		Projectbudget		Oplevering		Toelichting
	Huidig	Vorig	huidig	vorig	Huidig	Vorig	
Afsluitdijk	91	90	2.123	2.079	2.025	2.025	1
Totaal programma	91	90					
Begroting DF 4.02.01	91	90					

Toelichting

1. Vanuit artikel 1 wordt € 44,4 miljoen aan het projectbudget Afsluitdijk toegevoegd. De reden hiervoor is dat het onderhoud Bestaande Spuimiddelen Den Oever onderdeel uitmaakt van het DBFM-contract Afsluitdijk.

Artikel 7 Investeren in waterkwaliteit

Mutaties Eerste suppletoire begroting 2026 (bedragen x € 1 miljoen)

Tabel 30 Realisatieprogramma Kaderrichtlijn water

Projectomschrijving	Kasbudget 2026		Projectbudget		Oplevering		Toelichting
	huidig	vorig	huidig	vorig	huidig	vorig	
Projecten waterkwaliteit							
Projecten Nationaal							
KRW 1e tranche			30	30			
KRW 2e en 3e tranche afrondingen	200	143	1016	932	2027	2027	1
Totaal programma	200	143	1.046	962			
Begroting DF 7.01.01	200	143					

Toelichting

1. Vanuit de investeringsruimte wordt € 82 miljoen aan het programma-budget KRW 2e en 3e tranche toegevoegd ter dekking van de hogere kosten. Daarnaast is het programmabudget verhoogd in verband met een desaldering.

Tabel 31 Realisatieprogramma waterkwaliteit

Projectomschrijving	Kasbudget 2026		Projectbudget		Oplevering		Toelichting
	Huidig	Vorig	huidig	vorig	Huidig	Vorig	
Projecten waterkwaliteit							
Projecten Nationaal							
Bijdrageregeling medicijnresten	33	34	61	61			
Verruiming vaargeul Westerschelde			26	26			
Natuurcompensatie Perkpolder			7	7			
DAW Projecten (subsidies aan o.a. Kadaster, LTO)	7	5	26	29			
Grote wateren afrondingen	45	38	598	603	2032	2032	1
Totaal programma	85	77	718	726			
Begroting DF 7.02.01	85	77					

Toelichting

1. Vanuit het projectbudget DAW (Deltaplan Agrarisch Waterbeheer) wordt € 3 miljoen overgeboekt naar hoofdstuk XII ter financiering van de geplande activiteiten vanuit het Kadaster voor de DAW over de jaren 2027–2029.

Tabel 32 Verkenning en planuitwerking waterkwaliteit

Projectomschrijving	Budget		Oplevering/ openstelling		Toelichting
	Huidig	Vorig	Huidig	Vorig	
EPK Planuitwerking en verkenningen Waterkwaliteit	23	25			
Projecten Zuid-Nederland					
Grevelingen	111	111			
Totaal programma planuitwerking en verkenning	134	136	0	0	
Begroting DF 7.02.02	134	136			